

Arend's commentaar op de Wereld en zo
kritisch, maar onderbouwd[< Voorpagina](#)[Inloggen / Registreren](#)

Kunnen kamerleden "zo maar" vervolgd worden?

woensdag 4 februari 2009 16:12 door Arend Lammertink

Kamer en regering bemoeien zich niet met de rechtsgang, de rechter bemoeit zich niet met de politiek. Dat is de algemene stelregel, die bijna geheel juist is. Er is echter één en slechts één belangrijke uitzondering: zogenaamde ambtsmisdriven begaan door leden van regering of kamer, simpel gezegd misdrijven die "iets met de politiek te maken hebben". Regeringsleden en kamerleden die zich daar aan schuldig maken kunnen weliswaar vervolgd worden, maar alleen als regering of kamer vindt dat dat moet gebeuren. En daarom zou de vraag of de door het Hof gewraakte uitlatingen van de heer Wilders nu ambtsmisdriven zijn of niet, wel eens het verdere verloop van zijn zaak kunnen bepalen.

Scheiding der machten

Toen Thorbecke onze grondwet schreef, heeft hij daarin in al zijn wijsheid het principe van "scheiding der machten" verwerkt. Dit betekent dat de wetgevende macht (de politiek), de rechtsprekende macht (de rechters) en de uitvoerende macht (de politie en het openbaar ministerie) in principe onafhankelijk van elkaar dienen te zijn. Kort gezegd: ze mogen zich niet met elkaars werk bemoeien. Vandaar ook dat noch Tweede Kamer noch Ministers zich "in de regel" met individuele zaken die onder de rechter zijn kunnen of mogen bemoeien. De regels moeten immers voor iedereen gelijk zijn en dat is nu eenmaal aan de rechter om te beoordelen. Andersom geldt dat de rechter zich niet met de politiek mag bemoeien en precies daarom mag de Nederlandse rechter de door de politiek gemaakte wetten niet toetsen aan de grondwet.

Maar wat nu te doen als leden van regering of kamer zich schuldig maken aan misdrijven die op de één of andere manier "iets met politiek" van doen hebben?

Een voorbeeld

Stelt u zich voor dat defensie nieuwe vliegtuigen wil aanschaffen. Nu is de Minister van Defensie toevallig bevriend met een commissaris bij een buitenlandse vliegtuigbouwer. Hij doet zijn vriend natuurlijk graag een plezier en zeker als daar iets tegenover staat. Hij is wel bij machte zijn ambtenaren een aantal documenten te laten verdwijnen die ten nadele spreken van de betreffende vliegtuigbouwer, waardoor uiteindelijk de betreffende vliegtuigbouwer ten onrechte de order gegund zal worden. Als dank spreken ze af dat de buitenlandse vliegtuigbouwer een donatie doet voor een bepaald goed doel, waar toevallig een andere vriend van die Minister commissaris is. Laten we zeggen dat dat goede doel vakantiehuizen bouwt waar gehandicapten gebruik van kunnen maken, ergens langs de Middellandse zee kust of zo. Nu lijkt het onze Minister ook wel wat om daar ergens een vakantiehuisje te hebben en dus koopt hij in de buurt een stukje grond, waar ons goede doel als dank voor het aandeel van de Minister in het verkrijgen van die aanzienlijke bijdrage gratis en voor niets een keurig vakantiehuisje bouwt. Geen haan die er naar kraait, tot er iets mis gaat en de zaak aan het licht komt.

Een voorbeeld uit het boekje van "corruptie" waarbij onze Minister zijn boekje te buiten is gegaan. De vraag is nu natuurlijk: Wie zorgt er voor dat deze Minister voor de rechter komt?

Vrijwel iedereen zal zeggen: het openbaar ministerie. Maar het openbaar ministerie en de rechter zouden zich toch niet met de politiek bemoeien? Als dit duo zo'n zaak op eigen initiatief aan zou kunnen pakken, dan zou men zich vrijwel onvermijdelijk óók met die, thans ongewijfeld politiek gevoelige, aanschaf van die vliegtuigen bemoeien, al was het alleen maar vanwege de vraag welke documenten en bewijzen openbaar gemaakt zouden kunnen/moeten worden en welke niet. Voor de Hoge Raad geldt precies hetzelfde. Ook zij heeft zich niet met de politiek te bemoeien en kan en mag daarom niet zomaar een Minister vervolgen, zelfs al staat in de grondwet dat Ministers en leden der Staten Generaal terecht staan voor de Hoge Raad.

Hoe dan wel?

Ook dit is geregeld in onze grondwet. Artikel 119 bepaalt dat de leden van de Staten-Generaal, de ministers

Je commentaar

Stuur bewerkte reactie op

Je naam Je emailadres

Je motief voor deze waarschuwing

Please type this word backwards: **esyz**

Verstuur je waarschuwing

Je naam Je emailadres

Aanvullende opmerkingen

Naam geadresseerde Email geadresseerde

Verstuur je mail

en de staatssecretarissen wegens ambtsmisdriven voor de Hoge Raad raad terecht staan, maar alleen als de regering of de kamer daartoe opdracht geeft. De vervolging van Ministers is nader geregeld in de "Wet Ministeriële Verantwoordelijkheid" uit 1855. In wat gedateerd Nederlands: "De Hoofden der Ministeriële Departementen staan ter vervolging, hetzij van Onzentwege, hetzij van wege de Tweede Kamer, te regt voor den Hoogen Raad."

De vraag is nu natuurlijk wat ambtsmisdriven dan wel zijn als deze (in het geval van kamerleden) "iets met de politiek" te maken moeten hebben. In het Wetboek van Strafrecht wordt bepaald dat er sprake is van een ambtsmisdrif als "een ambtenaar door het begaan van een strafbaar feit een bijzondere ambtsplicht schendt of bij het begaan van een strafbaar feit gebruik maakt van macht, gelegenheid of middel hem door zijn ambt geschonken". Bij de Minister in het voorbeeld is duidelijk dat hij van macht en gelegenheid gebruik gemaakt heeft voor eigen gewin, maar bij de zaak Wilders is het toch wat ingewikkelder. Men kan dit van twee kanten bekijken: vanuit wat er precies staat en vanuit wat nu eigenlijk de bedoeling is van hetgeen in de grondwet staat. Dit wordt in het algemeen het verschil tussen letter en geest van de wet genoemd.

Wanneer we uitgaan van wat er precies staat, dan lijkt er bij Wilders in ieder geval geen sprake te zijn van machtsmisbruik of het gebruik van middelen waarover hij door zijn werk in de kamer de beschikking heeft gekregen. Men kan zich echter afvragen of hij, bij hetgeen door het Hof als vermoedelijk misdrijf wordt aangemerkt, gebruikt heeft gemaakt van "gelegenheid" hem door zijn lidmaatschap van de tweede kamer geschonken. Hij heeft de door het Hof gevraakte uitspraken onder meer gepubliceerd in een vooraanstaand dagblad en het ligt voor de hand om te veronderstellen dat deze krant zijn uitspraken enkel en alleen gepubliceerd heeft omdat ze gedaan werden door een kamerlid. Als dat het geval is, dan is er natuurlijk sprake van het gebruik maken van "gelegenheid" en zou de Hoge Raad niet zonder meer bevoegd zijn de heer Wilders te vervolgen.

Wanneer we uitgaan van wat nu eigenlijk de bedoeling is van hetgeen in de grondwet staat, dan is zonneklaar dat het niet de bedoeling is dat de rechter zich zo maar met de politiek kan bemoeien. Het behoeft geen betoog dat de uitspraken van de heer Wilders te maken hebben met zijn politieke denkbeelden, hetgeen er eveneens toe zou leiden dat de Hoge Raad niet bevoegd is tot vervolging over te gaan zonder opdracht van kamer of regering. Het lijkt er dan ook op dat de heer Wilders een verstandige zet heeft gedaan door zelf naar de Hoge Raad te stappen.

De Minister uit ons voorbeeld

Wanneer we terug gaan naar de Minister uit het voorbeeld, waarvan we vastgesteld hebben dat deze alleen vervolgd zou kunnen worden als kamer of regering daar de opdracht toe zou geven, dan is het nog maar de vraag of deze Minister werkelijk ter verantwoording zou worden geroepen. Als zijn verhaal het journaal zou halen, dan zou de kamer welhaast gedwongen zijn actie te ondernemen, want in de actualiteiten-programma's zou ongetwijfeld de ene na de andere expert zijn verhaal doen en zou de kamer alleen maar hoeven doen wat deze experts zouden zeggen.

Maar wat nu als dat niet zou gebeuren, als er slechts één burger aangifte zou doen tegen deze Minister? Zou het Openbaar Ministerie dan de aangifte onderzoeken en haar bevindingen vervolgens rapporteren aan de Hoge Raad? Of zou de aangifte rechtstreeks naar de Hoge Raad worden doorgestuurd en zou deze de aangifte onderzoeken en haar bevindingen rapporteren aan kamer en regering? Er staat tenslotte niets over opsporingsbevoegdheid genoemd in de genoemde wetten. En aangezien het Openbaar Ministerie kennelijk wel bevoegd is vermoedelijke misdrijven van kamerleden te onderzoeken, ligt het voor de hand dat zij met verve het onderzoek naar de aangifte van deze plichtsgetrouwe burger ter hand zou nemen.

De praktijk leert echter anders. Zo is er door een burger aangifte gedaan tegen de regering inzake de afhandeling van het Lissabonverdrag, omdat hij het vermoeden had/heeft dat de regering zich hierbij mogelijk schuldig heeft gemaakt aan land- c.q. hoog-verraad. Omdat deze burger op de hoogte was van het feit dat het Openbaar Ministerie zich bij eerdere aangiften tegen leden van de regering niet bevoegd achtte een onderzoek in te stellen en daarom deze aangiften "rechtstreeks" doorstuurde naar de Hoge Raad, nota bene onderdeel van de rechtsprekende macht (hoezo, scheiding der machten?), heeft hij zijn aangifte dan ook maar rechtstreeks naar de Hoge Raad, de Tweede Kamer en de Minister van Justitie gestuurd. De Tweede Kamer nam de aangifte ter kennisgeving aan, de Hoge Raad achtte zich niet bevoegd om een onderzoek in te stellen en de Minister van Justitie "treedt in de regel niet in individuele (straf)-zaken". Er gebeurde dus in feite helemaal niets.

Ironisch

De ironie wil dus dat er enerzijds ergens in de spreekwoordelijke bureaulades van de Hoge Raad, de Tweede Kamer en de Minister van Justitie een aangifte ligt tegen de regering vanwege nota bene mogelijk hoogverraad, een aangifte die niet eens onderzocht wordt, terwijl anderzijds een kamerlid zich gedwongen voelt zelf naar de Hoge Raad te stappen om de toch wel waarschijnlijk onbevoegde ingezette vervolging omtrent de uitingen van zijn politieke denkbeelden te ontlopen. En dat in de "rechtstaat" die Nederland heet.

De komende uitspraak van de Hoge Raad in de zaak Wilders is dan ook uiterst interessant. Wanneer zij zich uitspreekt, zoals verwacht kan worden in de lijn van haar eerdere uitspraken, zal zij waarschijnlijk tot de conclusie zal komen dat zij niet bevoegd is. Vervolgens wordt het buitengewoon interessant wat er daarna gebeurt. Het zal de heer Wilders ongetwijfeld opvallen dat zijn zaak net even anders is behandeld door het OM dan de eerdere aangiften tegen leden van de regering, terwijl kamerleden en regeringsleden precies dezelfde bescherming genieten vanuit de grondwet.

Is dit nu klasse-justitie in optima forma? Is er een klasse verschil tussen kamerleden en regeringsleden? Dan heeft de Minister van Justitie toch nog wel wat uit te leggen. Het kan natuurlijk ook zijn dat er blunders gemaakt zijn, maar gezien het feit dat het OM zich niet wilde branden aan eerdere aangiften tegen de regering en deze keurig doorstuurde naar de Hoge Raad is men kennelijk wel op de hoogte van de regels. En als het Hof

vervolgens met open ogen die blunders nog eens herhaalt, dan wordt het toch wel zorgelijk. "Three strikes and you're out" is een regelmatig gehoorde kreet en dit gaat dan toch aardig die kant op. Hoe dan ook, ook in dat geval heeft de Minister nog wat uit te leggen.

Blijft natuurlijk het punt van die aangiften die zich nog altijd in die bureaulades bevinden. Het is best mogelijk dat daar aangiften tussen zitten die kant nog wal raken. Maar het is zeker ook mogelijk dat daar aangiften tussen zitten die wel degelijk tot vervolging zouden kunnen en misschien wel moeten leiden. En als de eerder genoemde aangifte over het Lissabonverdrag nu eens tot die laatste categorie behoort?

Zou dat niet net een koljfe naar de hand van de PVV of de SP zijn, die toch al niet zo blij waren met dat Lissabonverdrag? De heer Wilders weet tenslotte binnenkort de weg naar de Hoge Raad. En volgens die wet die intussen ook al 150 jaar in die burealade stof heeft liggen vergaren zijn er dan maar 5 handtekeningen nodig om de regering naar huis te sturen en voor eens en altijd af te rekenen met dat Lissabonverdrag, in wezen precies hetzelfde verdrag als die Europese grondwet die door het volk in dit land is afgewezen. Maar dan zal toch iemand die aangifte te voorschijn moeten halen en moeten beoordelen of er iets mee aan te vangen is. Dit mag dan tot op heden te veel gevraagd zijn gebleken, wellicht omdat men één enkele roepende in de woestijn toch moeilijk serieus kan nemen, maar beter ten halve gekeerd dan ten hele gedwaald zullen we maar zeggen. Laten we daarom afsluiten met de woorden van een wijs man waar velen, inclusief kamerleden en regeringsleden, nog een heleboel van zouden kunnen leren:

"Even if you are a minority of one, the truth is still the truth" - Mahatma Ghandi.

Meer lezen?

[Aangifte tegen de regering inzake de afhandeling van het Lissabon-verdrag](#)
[De bijbehorende bijlage](#)

[Het antwoord van de Minister van Justitie](#)

[Het antwoord van de Hoge Raad:](#)

"De hoge raad heeft geen bevoegdheid om onderzoek te doen naar eventueel door leden van het kabinet of van de Tweede Kamer begane strafbare feiten. Een uitzondering op deze regel wordt gegeven in artikel 119 van de Grondwet en artikel 76 van de Wet op de rechterlijke organisatie. Deze geven regels voor het doen van een onderzoek door de Hoge Raad naar mogelijke ambtsmisdriven die door leden van de regering of door leden van de Tweede Kamer zouden zijn begaan."

[Een open brief aan Hare Majesteit de Koningin](#)
[En nummer twee](#)

[Een paper over hoe het staat met de democratie in Europa](#)

[Eerdere artikelen van/over Arend Lammertink](#)
[Toon gerelateerde artikelen](#)

[Volgend artikel in dit blog](#)

6 reacties [Groepen +](#)

[peter louter](#) 04-02-2009 17:49

succes!

[Joke Mizée](#) 04-02-2009 18:10

Zoals je ook al op indymedia (waar bovenstaand artikel ook is gepost) in de reactieruimte hebt kunnen lezen, waren het bij Wilders *Europese* normen, gebaseerd op het EVRM, die de doorslag hebben gegeven.

Inderdaad absurd dat je in Nederland een minister niet voor de rechter kan dagen, maar wat je hierboven doet is toch een beetje appels met peren vergelijken. Maar, wie weet biedt het EVRM ook mogelijkheden t.a.v. Balkenende.

[Arend Lammertink](#) 04-02-2009 21:46

@Joke:

Het gaat hier niet zo zeer om de vraag OF de heer Wilders vervolgd zou kunnen of moeten worden, maar om de vraag WIE dat zou moeten doen en WIE daartoe het initiatief zou moeten nemen.

Als het gaat om een overtreding van het EVRM, dan zou het Europese Hof voor de Rechten van de Mens wellicht bevoegd zijn, dat durf ik zo niet te zeggen.

Maar als het om een rechtsgang binnen Nederland gaat, én het betreft een ambtsmisdrif (wat volgens mij het geval is), dan is alleen de Hoge Raad bevoegd de heer Wilders te vervolgen en dan ook nog slechts alleen wanneer ze daartoe opdracht krijgt.

Het is dus helemaal geen appels met peren vergelijken.

Nogmaals: het gaat niet om "het (vermeende) misdrif", het gaat om de vraag: "wie mag hier rechter zijn."

Joke Mizée 04-02-2009 22:08

Het gaat bij Wilders niet om een ambtsmisdrif, maar om (de grenzen aan) de vrijheid van meningsuiting - daarom kun je het niet vergelijken. Het EHRM is er uitsluitend voor beroepszaken (en dus moet eerst de Hoge Raad zich erover uitgesproken hebben). Wel lijkt het erop dat men in deze zaak op nog niet bestaande wetten vooruitloopt. ("Iedere Nederlander wordt geacht de Europese wet te kennen" blijktbaar.)

Voor de andere kwesties die je noemt kunnen we vrees ik aan de mensenrechten noch aan Europa handvatten ontlenuen, ondanks dat ze op ethisch vlak liggen. Ook zullen weinig kamerleden genegen zijn dit hiaat in de wetgeving op de agenda te zetten. Over hetzelfde probleem in wereldwijd verband heeft blogger Mihai destijds veel geschreven.

Arend Lammertink 04-02-2009 22:33

@Joke:

Het punt is dat het begrip "ambtsmisdrif" erg breed is gedefinieerd. IEDER strafbaar feit, inclusief het overschrijden van de grenzen van de vrijheid van meningsuiting "voor zover dat strafbaar is" KAN tevens een ambtsmisdrif zijn ALS voldaan is aan Art. 44 van het wetboek van strafrecht:

"Indien een ambtenaar door het begaan van een strafbaar feit een bijzondere ambtsplicht schendt of bij het begaan van een strafbaar feit gebruik maakt van macht, gelegenheid of middel hem door zijn ambt geschonken, kan de op het feit gestelde straf, met uitzondering van geldboete, met een derde worden verhoogd."

Artikel 44 is van toepassing, omdat artikel 76 sub 2 van de Wet op de Rechterlijke Organisatie daar expliciet naar verwijst:

"Artikel 76

1. De Hoge Raad neemt in eerste instantie, tevens in hoogste ressort, kennis van de ambtsmisdrijven en ambtsovertredingen begaan door de leden van de Staten-Generaal, de ministers en de staatssecretarissen.
2. Onder ambtsmisdrijven en ambtsovertredingen worden hier begrepen strafbare feiten begaan onder een der verzwarende omstandigheden omschreven in artikel 44 van het Wetboek van Strafrecht.
3. In de gedingen, bedoeld in het eerste en tweede lid, is de Hoge Raad tevens bevoegd kennis te nemen van de vordering tot vergoeding van kosten en schaden ten behoeve van de benadeelde partij.
4. In de gedingen, bedoeld in het eerste en tweede lid, oordeelt de Hoge Raad met een aantal van tien raadsheren. Bij het staken der stemmen wordt een uitspraak ten voordele van de verdachte gedaan."

Kortom: ALLE strafbare feiten die onder artikel 44 WvS "vervaard" zouden kunnen worden dient men te beschouwen als ambtsmisdrijven.

Dus volgens mij is mijn lezing wel degelijk correct...

Joke Mizée 04-02-2009 23:49

Wie weet, maar het is idd. maar bijzaak - want het ging om die 'wie'-vraag. Gezien de effectiviteit van de doofpotcultuur en het gebleken feit dat *niemand* onafhankelijk e/o heldhaftig genoeg is (zoals ook in de zaak Spijkers), zou ik toch willen voorstellen rechters uit te kiezen die helemaal van het andere eind van de wereld komen.

Inloggen is niet verplicht om je commentaar achter te laten.

Beperkt HTML (vet, <i>cursief</i> en <u>onderstreep</u> toegestaan; webadressen worden automatisch omgezet in werkende links).

Je naam:

Je website:

Gegevens bewaren

Please type this word backwards: **ukix**

Reactie versturen